

Fraseoloogiakonverents Hispaanias

Fraseoloogide ühenduse Europhras tavapärase iga kahe aasta järel toimuv konverents leidis mullu aset 30. juunist 2. juulini Hispaania lõunaosas paiknevas Granada linnas. Selle korraldas Hispaania üks vanemaid kõrgkooli –1531. aastal asutatud Granada ülikool, täpsemalt filoloogiateaduskonna tõlkekeskus eesotsas prof Antonio Pamiesiga.

Kokkusaamine oli pealkirjastatud “Intercultural and Cross-linguistic Perspectives on phraseology and paremiology”, mis näitab, et, rõhuasetus oli kultuuride ja keelte erinevustel/sarnasustel, mis leiduvad fraseoloogias ja parömioloogias. Ligi 200 esinejat sai sõna plenaaristungitel (5), töötubades (5) ja seitsme sektsiooni istungitel, mis olid rühmitatud järgmiste teemade alusel: *General Theoretical Issues; Contrastive Phraseology / Paremiology and Translation; Cognitive, Cultural and Rhetorical Motivation of Idioms and / or Proverbs; Diachronic Variation of Idioms and Proverbs; Synchronic Variation of Idioms and Proverbs; Corpus Linguistics and Phraseo-Paremiology; Phraseography and Paremiography; Phraseo-paremiology in Language Acquisition and Teaching.*

Töökeelteks, nagu juba ühenduse varasematel kogunemistel tavaks saanud, olid võrdselt nii saksa, inglise, hispaania kui ka prantsuse keel. Alge töökeelena toimunud saksa keel on taandumas inglise keele ees. Sellise suundumuse põhjuseks on esinejate ringi laienemine – esialgselt saksa filoloogidest fraseoloogiauurijate kokkusaamisest on saamas erinevate erialade fraseoloogiast huvitatute üritus.

Plenaarettekandeid oli sel korral tavapärasest rohkem, esinejateks viimaste aastate tunnustatud fraseoloogid Natalia Filatkina (“Manifestation of culture in the historical phraseology of German”), Dmitri Dobrovolski (“Cross-linguistic equivalence of idioms: does it really exist?”), Annelies Häcki-Buhofer (“Collocations – theoretical and lexicographical aspects”), Carmen Mellado (“Valores semánticos y pragmáticos de la fraseología de CALLAR en alemán y español”), Angel López García (“The neural basis of phraseological constructions”).

Dmitri Dobrovolski kui viimaste aastate olulisim fraseoloogiateoreetik toonitas eelkõige paindlikku lähenemist eri keelte fraseologismide vastendamisel ning otsetõlkimise mõttetust. Tulemuseks on nn fraseoloogilised vale-sõbrad (*false friend*), mis mõjuvad kultuuride vahendustöös eksitavalt. Et suuerm osa fraseolooge on ühtlasi võõrfiloloogid, kes puutuvad oma igapäevatöös kokku tõlketöoga, on selline küsimuse-tõstatus vägagi oluline.

Töötubade eestkõnelejatest tooksin esile järgmisi uurijaid: Salah Mejri ja Jean-Pierre Coulson (“Linguistique de Corpus et Phraséologie Contrastive”), František Čermák, Elisabeth Piirainen ja Joanna Szerszunowicz (“Motivation, Culture and Phraseology”), Harald Burger, Ane Kleine ja Natalia Filatkina (“Historische Aspekte der Phraseologie und Phraseographie”).

Fraseolooge enim huvitavateks uurimisteedeks olid sel aastal fraseologismide kasutamine internetikeskkonnas, fraseoloogia-alane terminoloogia, vanade fraseoloogiliste väljendite kasutus tänapäeval, fraseologismide/idiomide/kollokatsioonide koht võõrkeeles, idiomaatilise üksuse analüüsitavus/mitteanalüüsitavus, fraseoloogiline variaablus ja modifikatsioonid, idiomaatiliste ekvivalentide problemaatika,

kultuuriliste eripärade peegeldumine fraseoloogias. Teemade rohkus annab jätkuvalt tunnistust fraseoloogia kui ainese mitmepalgelisusest, mis on tegelikult ka antud uurimisvaldkonna eripära – puudub üks keskne teema, millega tegeldaks teistest ülekaalukalt enam.

Varasemast suuremat tähelepanu pöörati sel korral vanasõnade-uurimisele. Märke sellisest huvist võis täheldada juba Europhrasi eelmisel, kahe aasta tagusel Helsingis konverentsil, kus esmakordselt pühendati iseseisev paneel parömioloogiale. Nii tutvustati mitmes ettekandes Euroopa Komisjoni rahalisel toel läbiviidavat projekti SprichWort, mis tegeleb interneti-platvormi rajamisega keeleõppe eesmärgil. Rahvusvahelise projekti sisuks on eri keelte ja kultuuride tänapäevase vanasõnakasutuse kajastamine. Teise suurema projektina käidi välja multilingvaalne fraseoloogiline sõnaraamat (www.colidiom.com), mis esialgu on küll üsna algusjärgus.

Konverentsi raames toimus ka järjekordne projekti “Widespread Idioms in Europe and Beyond” kaastööliste kokkusaamine. Kevadel 2011 näeb valgust esimene osa mahukast publikatsioonist (*Widespread Idioms in Europe and Beyond: Toward a Lexicon of Common Figurative Units*), mille koostajaks on projekti koordineerija ja eestvedaja Elisabeth Piirainen. See kogumik sisaldab ligemale 200 üldtuntud ja -levinud kirjanduslikku päritolu idioomi, mis on välja selgitatud eri maade (u 80, sh Eesti) fraseoloogide koostöös.

Ühendus valis ka uue juhatuse ja esimehe järgmiseks viieks aastaks. Uue juhina asub tööle Helsinki ülikooli professor Jarmo Korhonen. Järgmine Europhrasi suurkoogunemine toimub 2012. aastal Sloveenias, Maribori ülikoolis.

Anneli Baran

“Keelest meeleni” 4. konverents

Neljas rahvusvaheline konverents “Keelest meeleni” leidis aset mullu 15.–17. oktoobri Elvas ja oli pühendatud Oskar Looritsa 110. sünniaastapäevale ning tuntud muinasjutu-uurija Pille Kippari 75. sünnipäevale. Oskar Loorits oli tunnustatud teadlane: akadeemik, mitmekülgne eesti keele, rahvaluule ja kultuuri uurija, kelle huviorbiiti kuulus ka liivi pärimuse kogumine ja avaldamine, hariduselt keeleteadlane ja rahvaluule doktor. Ta asutas Eesti Rahvaluule Arhiivi ja pani aluse ERA toimetiste sarjale ning kuulus mitmesse akadeemilisse ühingusse (Õpetatud Eesti Selts, Kuninglik Gustav Adolphi nimeline Rahvateaduslik Akadeemia, Üliõpilasselts Veljesto). Oskar Loorits hakkas esimesena uurima põhjalikult rahvausundit. Peale olulise panuse akadeemilise uurimistraditsiooni jätkamisele oli ta mitmes uurimisvaldkonnas teeraja ja alusepanija, uurimissuuna ja -metoodika kätteandja aastakümneteks. Nagu varasemad Oskar Looritsa sünniaastapäeva konverentsid (aastatel 1990 ja 2000) on toonud uusi kontakte ja rikastanud eesti folkloristikat, paistis ka seekordne üritus silma osalejate sügavate teadmiste ja laia teemaderingi poolest.